

Vergaderjaar 2015–2016

33 846

Vaststellen van een geactualiseerd stelsel van openbare bibliotheekvoorzieningen (Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen)

H

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 18 december 2015

Tijdens de plenaire behandeling van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen¹ heeft de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap de Eerste Kamer toegezegd bij de koppeling van lidmaatschappen van de fysieke en de digitale bibliotheek en bij de inrichting van een gezamenlijke bibliotheekpas met de branche te bespreken hoe de privacy van leners gewaarborgd blijft met name ten aanzien van leengegevens die raken aan gevoelige persoonsgegevens (toezegging **T02018**). In haar reactie op het halfjaarlijkse toezeggingenrapport van de Eerste Kamer is de Minister kort op de uitvoering van deze toezegging ingegaan.²

Naar aanleiding daarvan hebben de leden van de fractie van GroenLinks bij brief van 13 november 2015 enige opmerkingen gemaakt.

De Minister heeft op 18 december 2015 gereageerd.

De vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap³ brengt bijgaand verslag uit van het gevoerde schriftelijk overleg.

De griffier van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
Bergman

¹ Kamerstukken 33 846.

² Kamerstukken I 2015/16, 34 300 VIII, A.

³ Samenstelling:

Nagel (50PLUS), vac. (VVD), Ten Hoeve (OSF), Huijbregts-Schiedon (VVD), Koffeman (PvdD), De Vries-Leggedoor (CDA) (*voorzitter*), Beuving (PvdA), Ganzevoort (GL), Martens (CDA), Sent (PvdA), Van Strien (PVV), Bruijn (VVD), Gerkens (SP), Kops (PVV), Van Apeldoorn (SP), Atsma (CDA), Bikker (CU), Van Hattem (PVV), Köhler (SP), Krikke (VVD), Nooren (PvdA), Pijlman (D66), Rinnooy Kan (D66), Schalk (SGP), Schnabel (D66) (*vice-voorzitter*).

BRIEF VAN DE VOORZITTER VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Den Haag, 13 november 2015

Tijdens de plenaire behandeling van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen⁴ hebt u de Eerste Kamer toegezegd bij de koppeling van lidmaatschappen van de fysieke en de digitale bibliotheek en bij de inrichting van een gezamenlijke bibliotheekpas met de branche te bespreken hoe de privacy van leners gewaarborgd blijft met name ten aanzien van leengegevens die raken aan gevoelige persoonsgegevens (toezegging **T02018**). In uw reactie op het halfjaarlijkse toezeggingenrapport van de Eerste Kamer bent u kort op de uitvoering van deze toezegging ingegaan.⁵ Deze reactie geeft de leden van de fractie van **GroenLinks** aanleiding tot het maken van enige opmerkingen. De leden van de **PvdA**-fractie sluiten zich hierbij aan.

De leden van de fractie van GroenLinks danken de Minister voor het feit dat zij naar aanleiding van het debat over de koppeling van de (centrale) digitale bibliotheek en de (lokale) fysieke bibliotheek in gesprek is gegaan met de Koninklijke Bibliotheek over privacy-aspecten. De Minister acht de toezegging dienaangaande kennelijk voldaan:

«Dit onderwerp is besproken met de Koninklijke Bibliotheek als beheerder van de digitale bibliotheek en met de bibliotheekbranche. De inrichting van de gebruikersadministratie zal voldoen aan de geldende eisen ten aanzien van de bescherming van persoonsgegevens.»

Deze leden zien dit als een nogal algemene en abstracte formulering en verzoeken de regering preciezer aan te geven op welke wijze geborgd is dat informatie- en leenverzoeken die raken aan gevoelige persoonsgegevens (bijvoorbeeld waar het gaat om medische of seksuele aspecten) niet kunnen worden ingezien door medewerkers van de lokale bibliotheek.

De commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap ziet met belangstelling uit naar uw reactie en ontvangt deze graag uiterlijk binnen **vier weken** na dagtekening van deze brief.

De voorzitter van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
G. de Vries-Leggedoor

⁴ Kamerstukken 33 846.

⁵ Kamerstukken I 2015/16, 34 300 VIII, A.

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 18 december 2015

Met uw brief van 13 november 2015, kenmerk 158233u, heeft u gevraagd naar een meer uitgebreide omschrijving van de wijze waarop de privacy beschermd wordt bij het informatie- en leenverkeer bij de digitale openbare bibliotheek. Dit heeft u gevraagd in aanvulling op mijn beschrijving van de stand van zaken in het halfjaarlijkse toezeggingen-overzicht.⁶ Graag voldoe ik hierbij aan uw verzoek.

Huidige situatie

De vragen van uw Kamer hebben met name betrekking op de koppeling van de lidmaatschappen van de lokale fysieke en de landelijke digitale bibliotheek en op de inrichting van de landelijke bibliotheekpas. In mijn brief van 3 december 2015 over de uitvoering van moties en toezeggingen bij de Bibliotheekwet heb ik de stand van zaken bij de toegang tot de digitale bibliotheek toegelicht.⁷ De huidige situatie laat zich als volgt samenvatten:

- Er is per 1 januari 2016 nog geen landelijke bibliotheekpas als toegang tot alle vormen van bibliotheekgebruik (fysiek en digitaal);
- Wie gebruik wil maken van de digitale bibliotheek, kan kiezen uit de volgende routes:
 1. toegang tot de digitale bibliotheek op basis van het lidmaatschap van de lokale fysieke bibliotheek. Er is dan sprake van een gecombineerd fysiek/digitaal lidmaatschap;
 2. een lidmaatschap van alleen de digitale bibliotheek («digital only»);
- De route die de gebruiker kiest, bepaalt welke organisatie persoonsgegevens opvraagt en verwerkt.

Route 1

Gebruik van de digitale bibliotheek in combinatie met het lidmaatschap van de lokale fysieke bibliotheek

De lokale bibliotheken vragen van hun leden die gegevens, die nodig zijn voor het leveren van de gebruikelijke fysieke bibliotheekdiensten. Deze diensten zijn in hoofdzaak het uitlenen van materiaal uit de collectie en de communicatie over activiteiten, producten en diensten van de bibliotheek.

Gevraagd worden over het algemeen de NAW-gegevens, inclusief e-mailadres, de geboortedatum (wel/geen jeugd lid) en het rekeningnummer. Bij het afhalen van de bibliotheekpas moet een geldig ID-document worden getoond.

Het lidmaatschap van de lokale bibliotheek geeft op verzoek van de bibliotheekgebruiker en na registratie tevens toegang tot het e-bookplatform dat de Koninklijke Bibliotheek (KB) beheert. Uit de lidmaatschapsgegevens kan de KB opmaken of het bibliotheeklid een geldig lidmaatschap heeft dat toegang heeft tot het e-bookplatform en eventuele andere digitale bibliotheekdiensten.⁸ Gegevens over het digitale

⁶ Kamerstukken I, 2015–2016, 34 300 VIII, A.

⁷ Kamerstukken I, 2015–2016, 33 846, G.

⁸ De lidmaatschapsgegevens zijn: klantnummer, pasnummer, (bibliotheek)pincode, geboortedatum en abonnementsvorm.

leengedrag zijn onder beheer bij de KB en worden niet met andere organisaties uitgewisseld. De meeste bibliotheken geven in hun uitleenreglement ook duidelijk inzicht in hun privacybeleid. De bibliotheekbranche beschikt over een handreiking over het omgaan met persoonsgegevens.⁹ Bij de registratie en bij het gebruik van het e-bookplatform wordt altijd het privacybeleid getoond. Daarin wordt vermeld hoe de KB en de bibliotheek omgaan met de persoonsgegevens die bij digitale diensten verwerkt worden.

Route 2

Een lidmaatschap van alleen de digitale bibliotheek («digital only»)

Personen die alleen van de diensten van de landelijke digitale bibliotheek gebruik willen maken, kunnen zich daarvoor vanaf 1 januari 2016 online inschrijven op de website www.bibliotheek.nl van de KB. Daarvoor moeten de persoonsgegevens worden ingevuld die nodig zijn voor het leveren van digitale bibliotheekdiensten. Deze gegevens zijn: naam, geslacht, geboortejaar, e-mailadres en de cijfers van de postcode. Controle van de identiteit vindt plaats via DigID.

Het is voor de lokale openbare bibliotheken bij wijze van beleidsinformatie interessant te weten hoe groot het digitale gebruik in het eigen werkgebied is. Bijvoorbeeld om inzicht te krijgen in trends in het leesgedrag, zoals de transitie van fysiek naar digitaal lezen. De KB zal de lokale bibliotheekorganisaties daarom op geaggregeerd niveau informeren over het aantal digitale gebruikers in het werkgebied. De klantgegevens worden niet gedeeld met andere bibliotheekorganisaties. Wel worden personen die zich aanmelden als digital only lid, geattendeerd op de mogelijkheid via de lokale bibliotheek een gecombineerd fysiek/digitaal lidmaatschap te verkrijgen. Ook zal hen worden gevraagd of zij geïnteresseerd zijn in informatie over de activiteiten van de lokale bibliotheek. Achtergrond hierbij is de wens de fysieke en digitale openbare bibliotheek als een eenheid aan de gebruikers te presenteren. Aspecten die de privacy van de gebruikers betreffen, krijgen een plaats in de gebruiksovereenkomst voor het lidmaatschap van de landelijke digitale bibliotheek en in een privacyreglement.

Het kan voor sommige lezers interessant zijn om aanbevelingen en suggesties van de KB te ontvangen op basis van eerder leengedrag. Deze service wordt op dit moment niet aangeboden. Indien de KB dit in de toekomst als aanvullende dienstverlening gaat aanbieden, zal hiervoor een gedragslijn worden opgesteld. Behalve bij de KB kan het digital only lidmaatschap ook worden aangevraagd via de lokale fysieke bibliotheek. Voor het beheer van persoonsgegevens geldt dan de handelwijze die hierboven onder «route 1» is beschreven.

Toekomstige ontwikkelingen

De bibliotheekbranche en de KB hebben het voornemen een consortium te vormen voor het beheer van de klantgegevens van de gebruikers van de fysieke en digitale openbare bibliotheekdiensten. Dit voornemen verkeert in het stadium van het verkennen van de mogelijkheden en het formuleren van het programma van eisen. Voldoen aan de eisen op het gebied van de privacybescherming is voor de betrokken partijen en het Ministerie van OCW een belangrijk criterium. Het consortium kan de basis

⁹ FOBID, Bibliotheek en privacy, handreiking voor het omgaan met persoonsgegevens van gebruikers, 2007.

vormen voor een landelijke bibliotheekpas. Zoals gemeld in mijn brief van 3 december 2015 zal ik de Kamer medio 2016 opnieuw informeren over de stand van zaken bij de landelijke bibliotheekpas.¹⁰

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
M. Bussemaker

¹⁰ Kamerstukken I, 2015–2016, 33 846, G.